

Kaj imata skupnega Kitajska in Amazonija?

Podjetnik Zhang Chenui je v preteklosti prodal 70 odstotkov proizvodnje igrač v tujino. Ta delež se je zmanjšal na deset odstotkov, na drugi strani pa se je potrojila prodaja na domačem trgu.

Že četrto leto zapored globalna trgovina raste počasneje kot v preteklosti, ko je bila rast večinoma več kot sedemodstotna, zdaj pa je komaj dwoodstotna. V preteklosti je trgovina rasla vsaj dvakrat hitreje kot BDP, zdaj ga komaj lovi. Strokovnjaki v OECD in WTO so zaradi hitre upočasnitve rasti svetovnega gospodarstva zaskrbljeni in razmere v svetu ocenjujejo za zelo krhke.

Brazilijska

Kako gre svetovnemu gospodarstvu, se kaže v industrijskem parku v Sao Paulo, kjer ima Mercedes-Benz proizvodnjo tovornih vozil. Na tisoče vozil je parkiranih in se na njih nabira prah. Pravzaprav celotna proizvodnja zadnjih petih mesecev, na tone mrtvega kapitala. Ko so brazilski rudniki železove rude in bakra svojo proizvodnjo prodali Kitajski in je bilo potrebno zgraditi ceste, železnice in elektrarne, so potrebovali Mercedesove tovornjake. Zdaj je razcveta konec, trg tovornih vozila pa se je zmanjšal na polovico. Mercedes je proizvodnjo zmanjšal le na eno izmeno in je globoko v rdečih številkah. Brazilijska je na tleh in nič ne kaže, da bo v bližnji prihodnosti kaj boljše.

Po koncu hladne vojne je zavladalo prepričanje, da se blagostanje ustvari tako, da se odprejo meje, da ni ovir za blagovne tokove. Kitajci, Rusi, Indijci in mnogi drugi so vstopili v tržno gospodarstvo in omogočili morje dodatne poceni delovne sile in potrošnikov. Nova svetovna politična razmerja so omogočila podjetjem prenos proizvodnje v prekomorske dežele, saj so bili tako stroški dela kot transporta nizki. Istočasno pa se je odprl množičen trg novih potrošnikov, ki so bili željni zahodnih izdelkov.

Gospodarstvo je imelo od miru v svetu dobiček. Četrto stoletje kasneje od nekdanjih časov ni veliko ostalo. V Aziji se je naložbeno okolje podražilo, gospodarstvo je postalo bolj zrelo, države so se osamosvojile svoje vloge dežel nizkih stroškov in se preusmerile na domače povpraševanje.

Vsega preveč tudi na Kitajskem

Ta proces ne poteka brez težav. Kitajska težka industrija je leto za letom gradila prevelike proizvodnje zmogljivosti. V letu 2014 je proizvedla več kot sedemkrat toliko jekla kot v začetku tega stoletja. Danes ima vsega preveč: pristaniških terminalov, letališč, na novo zgrajenih naselij. Če Kitajska proizvaja manj jekla, zaidejo v stisko tudi rudniki v območju Amazonije, ki ji dobavljajo surovine.

Foto: Depositphotos

Podatki se okoli planeta pretakajo brez ovir, vendar pa ne spodbujajo trgovanja, prej nasprotno.

Svet izgublja odprtost

Ali je svetovna rast že dosegla zgodovinski vrh? Krizni dogodki kažejo, kako dobre in varne pridobitve postajajo vprašljive. Svet izgublja na odprtosti. V Evropi države, da bi ustavile migrantske tokove, znova postavljajo mejne zapornice. Masovne usmrtitve v Savdski Arabiji so arabski svet spet pahnilo v nemire. Rusija je vse bolj izolirana. Na bližnjem vzhodu in v severni Afriki ekonomski potencial uničujeta IS in al-Quaida. Brazilijska je v recesiji, ZDA se trudijo, da bi postale neodvisne od uvoza energentov. Na Kitajskem od začetka leta padajo borzni tečaji in vlečejo navzdol tudi tečaje v Nemčiji in drugje po svetu. Nemčija že čuti posledice, saj je močno odvisna od izvoza.

Globalizacija se ne zmanjšuje, postaja le digitalna in nevidna. Globalizacijska tekma se ne dogaja več na svetovnih oceanih, temveč v računalniških centrih.

V mestu Carajas se s 4,2 milijarde ton železove rude nahaja največji železov rudnik na svetu. Deset tisoč delavcev tam gara. Vprašanje je le, kdo sploh še potrebuje rudno bogastvo? Brazilija, Indonezija, Južna Afrika in drugi dobavitelji surovin se bojujejo s težavami zaradi prevelikih zmogljivosti. Pred leti so vlagali v širitev proizvodnje in se zanjo zadolžili, večinoma v dolarjih. Prevelike zmogljivosti oziroma ponudba sedaj pritiskajo na cene. Tona železove rude je pred petimi leti stala 180 dolarjev, danes manj kot 40 dolarjev.

Kitajska

Kitajsko gospodarstvo je v transformaciji. Več desetletij je izvoz generiral gospodarsko rast, zdaj pa je država spremenila smer: želi oživiti domači trg, več vlagati v storitve in tehnologije, pa tudi v razvoj domačih proizvodov. Podjetnik Zhang Chenui je v preteklosti prodal 70 odstotkov svoje proizvodnje igrač v tujino. Ta delež se je zmanjšal na deset odstotkov, na drugi strani pa se je potrojila prodaja na domačem trgu. Podobno je s številnimi drugimi podjetji na Kitajskem. Pametni telefoni Xíomi iz Pekinga so enako atraktivni kot konkurenčni izdelki Samsunga iz Južne Koreje. Tudi za torbice Junda iz Dongguana in druge izdelke velja, da je »Made in China« v modi.

Ali počasnejši tehnološki napredek lahko skrči globalno trgovanje?

Svet politično razpada, tehnološko pa se sve bolj združuje. Podatki se okoli planeta pretakajo brez ovir, vendar pa ne spodbujajo trgovanja, prej nasprotno. S 3D tiskom lahko podjetja izdelajo izdelke tam, kjer jih tudi potrebujejo. Izdelkov ne bodo več sestavljala iz delov, ki so izdelani na različnih koncih sveta, in jih potem prevažala domov. Kmalu jih bo možno na zeleni lokaciji izdelati iz enega kosa.

Ali bodo potem podjetja izdelke spet izdelovala le doma? Če bo postal 3D tisk običajni način proizvodnje, lahko eksistenčno ogrozi logistični sektor.

Nemčija

Pri pomorskem prometu se najbolj kaže izguba moči globalizacije, pravijo v bremenskem Inštitutu za morski promet in logistiko. Vsak mesec zbirajo podatke o pretovoru iz 81 pristanišč po svetu. Že eno leto gre trend navzdol. Veliko ladjarskih podjetij je prenehalo voziti med Azijo in Evropo. Transport na teh poteh stane le polovico toliko kot pred šestimi meseci.

ZDA

Na sedežu družbe UPS za letalski tovor v Louisville (Kentucky) stoji na stotine 3D-tiskalnikov, ki 24 ur na dan izdeluje izdelke. Stranke, kot sta denimo GE Aviation ali Whirlpool, UPS-u naročijo material ter pošljejo specifikacije izdelka in 3D tiskalnik naredi izdelek. Špediterji iščejo nove poti, razen UPS, tudi FedEx, DHL in TNT poizkušajo vstopiti v posel s 3D tiskom. Adidas testira projekt »Futurecraft«, kjer bo kupčeva noga izmerjena v trgovini, 3D tiskalnik pa bo proizvedel superge po meri.

Namesto prevažanja kontejnerjev po oceanih se okoli sveta pretakajo podatki. Noben carinik jih ne vidi in nobena statistika jih ne upošteva pri izvozu ali uvozu.

Nevidna globalizacija

Mogoče je odgovor najti v glasbeni industriji. V preteklosti so tiskali zgoščenke in jih pošiljali po svetu. Danes si uporabniki izberejo posamezne pesmi iz zgoščenke in jih snamejo iz spleta ali pa se naročijo na »streaming« storitve. Namesto prevažanja kontejnerjev po oceanih se okoli sveta pretakajo podatki. Noben carinik jih ne vidi in nobena statistika jih ne upošteva pri izvozu ali uvozu.

Globalizacija se torej ne zmanjšuje, postaja le digitalna in nevidna. Globalizacijska tekma se ne dogaja več na svetovnih oceanih, ampak v računalniških centrih. ^{gg}

Povzetek članka iz revije Spiegel, ki je bil objavljen 9. januarja (št. 2), je pripravila Grit Ackermann.

Foto: Depositphotos

Pri pomorskem prometu se najbolj kaže izguba moči globalizacije.